

el fet que aquesta neix home o dona, però la família no neix, sinó que es fa, i en la qual l'home i la dona i la societat entenen que s'han de gestionar les experiències vitals relatives a la perpetuació de la societat: amor, matrimoni, relacions sexuals, maternitat, paternitat, procreació, etc. Tot aquest entramat d'experiències no succeeixen de manera natural i espontània, sinó que esdevenen en el context de la reflexió i la experiència personal i la cultura. El text de Profam, que proposa l'autor, manifestaria aquest plantejament personalista: "La família està fundada en el matrimoni, unió íntima de vida, entre un home i una dona, constituït per un vincle formal i estable, lliurement contret, públicament afirmat i al qual s'ha confiat la transmissió de la vida". Aquest és el tipus de família més adequat a la manera de ser de l'home i la dona i per això es pot afirmar que s'ajusta a la naturalesa humana.

Un llibre força recomanable, ja que ens ajuda a aprofundir la qüestió de la llei natural en el context de la mentalitat contemporània.

Lluís Pifarré Clapés

Cultura política y conciencia cristiana

Ensayos de ética política

Ángel Rodríguez Luño

Ediciones Rialp
Madrid, 2007
199 pàg.

Angel Rodríguez Luño, professor de teologia moral de la Pontificia Universitat de la Santa Creu (Roma), recull en aquest volum nou assajos d'ètica social i política publicats entre els anys 1966 i 2006. És traducció del que fa dos anys va publicar en italià.

En el primer capítol, *Experiencia moral y ética filosófica*, presenta els elements necessaris per entendre la concepció de l'ètica política que proposa. Posa de manifest el caràcter reflexiu de l'ètica i es deté en l'exposició d'algunes notes característiques del que avui s'anomena "ètica de la virtut" o bé "ètica de la primera persona", línia d'investigació a què ha dedicat alguns anys de la seva activitat universitària. L'ètica de la virtut no és simplement

una manera d'estructurar o de presentar el mateix saber moral que es podria presentar també d'una altra manera, sinó que constitueix en realitat una concepció de la vida i de la reflexió moral alternativa a la construïda sobre la idea de deure o de norma. L'ètica de la virtut tal com l'autor la tracta pressuposa una epistemologia moral específica, una teoria de la raó pràctica i de l'acció moral, i una manera peculiar d'entendre l'ordre normatiu.

L'estudi ètic anomenat "de la primera persona" comporta la necessitat d'establir una distinció formal entre l'ètica personal i l'ètica política (capítol segon), distinció que permet encarar de la manera més adequada la dimensió social i política dels problemes actuals. Sense disminuir en res l'indole en últim terme personal de les qüestions morals, fonamentada en la capacitat d'autogovern de la llibertat personal, s'ha de reconèixer l'existència d'una moral "objectivada" en institucions, símbols, estructures comunicatives, lleis o usos socials, que posseeix consistència i especificitat relativament autònomes: igual que les lleis específiques conforme a les que neix, es consolida i canvia.

Per això, l'ètica política requereix un tipus de raonament específic, que en aquest estudi s'aplica a alguns problemes eticopolítics concrets: tutela jurídica de la vida naixent (capítol V); l'actitud del polític davant una llei greument injusta (capítol VI); laïcitat i pluralisme (capítol VII); i aspectes eticopolítics del reconeixement legal de les unions homosexuals (capítol VIII).

Com afirma l'autor, l'ètica política és part fonamental de la cultura política

d'un poble. Potser no sigui fàcil definir amb poques paraules què és la cultura política, però intuïtivament tots entenem a què s'al·ludeix quan es parla de cultura política dels alemanys, anglesos, italians... Es tracta d'un conjunt de conviccions i d'actituds, de maneres de veure i de fer que són comuns a la totalitat —o gairebé totalitat— de les parts polítiques operants en un país. Aquestes maneres de fer política no són pròpies de la dreta o de l'esquerra, sinó de tal o tal país. Aquests elements són molt variats: el respecte de l'adversari polític; el propòsit de no fer coses que afecten tots de manera rellevant mitjançant "cops de mà de la majoria", sinó cercar el consens més ampli possible; el respecte a l'autonomia de les institucions de l'estat (poder judicial, diversos organismes de control i de garantia, etc); el pes que s'atribueix a les raons que posen la dignitat de la pròpia consciència per sobre de la disciplina de partit; i, en definitiva, el respecte de la llibertat dels altres, especialment d'aquells el pensament del qual és molt divers del meu...

Tot això fa que l'ètica política requereixi una manera específica d'argumentar, que aquest llibre aplica —com he dit— a alguns problemes eticopolítics de gran actualitat.

Miquel Masats i Roca